

1 Timoti

Nauəuə iətəm Pol təmaupən mətəi tuvən kəm Timoti

Nəghatiən əkuəkir rəha nauəuə u 1 Timoti

? Pəh təmətəi nauəuə u? Aposil Pol təmətəi nauəuə u.

? Təmətəi tətuvən kəm pəh? Təmətəi tətuvən kəm Timoti. Timoti in iətəm aluə kəti iətəm təmair e taun u Listra. Məmə rəhan in nəuaniləuis kəti rəha Isrel, kəni rəhan tatə in Ianihluə* kəti. Timoti in niəli kəti rəha Pol, kəni nian rəfin kətian əpəha ikin min matuəni pətigəm nanusiən təuvir rəha Iesu Kristo. Pol tolkeikei pik Timoti, toll lanəha kəni in tətəuin e Timoti məmə təhmen e nətin əhruahru.

? Natigiən təhro lanu nian təmətəi? Pol təmətəu məmə nəgətun eiuə nəuvein e niməfaki əpəha Efəsis, kəni mol in tahli=pən Timoti məmə otuvən mələhu əhruahru neiuəiən əha. Nəmə təhro, Timoti təmuva təhmen e pastə rəha niməfaki əha Efəsis, nati əpnəpin məmə in iətəm aluə əmə. Nəgətun eiuəiən min əha kautəgətun məmə nətəmimi okotəkeikei motətəu=pən nətəligiən rəhalah e noliən rəha nətəmimi o nosiən nəmiəgəhiən iətəm naunun tikə. Kəutəni məmə nətəmimi okotəkeikei motəhrun nipiətə nəghatiən oneuən min, kəni motol natimnati nəuvein iətəm ilah kəməutəni.

* : Nanihluə, Ianihluə – Afin-to e tiksineri.

?Təmətei nauəuə u o nak? Pol təmətei nauəuə u mətəni pətīgəm nətəligiən nəuvein rəhan kəm Timoti mətəfəri rəhan nətəligiən, kəni məmə otasiru e niməfaki rəha Efəsis. Pol tətəghati e noliən təuvir mīn rəha nəfakiən, mīne neruh viviən nətəm kəutəfaki. Kəni mətəni pətīgəm noliən təuvir mīn iətəm nətəmi asoli mīn rəha niməfaki mīne nəfaki mīn u okotohtəu=pən. Kəni naunun nəghatiən iətəm Pol təməni kəm Timoti tətəni məmə, in otəkeikei muva iətəmi təuvir kəti rəha noliən uək rəha Iesu Krīsto. Kəni rəhan noliən otəkeikei məhruahru vivi.

Pol təməni təuvir kəm Timoti

¹ Timoti. Iəu Pol, iətəni təuvir kəm ik. Kəni iəu aposil kəti rəha Krīsto Iesu mətəu-inu Uhgīn u iətəm təmosmiəgəh itah, mīne Krīsto Iesu iətəm tətəfa nuhuiniən, ilau əmə kəmuahli=pa iəu məmə iəköl uək u.

² Rəhalau nəhatətəiən e Krīsto təhmen-əhmen əmə, kəni tol lanəha, in təhmen=pən əmə məmə ik nətik pəhriən.

Pəh Uhgīn Tatə rəhatah ilau Krīsto Iesu, Iərməniḡ rəhatah, okuətəuati e rəhalau nəuviriən kəm ik, kəni muasəkəhruin ik, kəni muələhu nəməlinuiən tətətiḡ ohnik.

Pol təmolkeikei məmə Timoti otahtipəsḡ e nəḡatun eiua mīn

³ Aupən ikin e nian iəmatuvən Masetoniə, kəni iəu iəməni kəm ik məmə iəu iəkölkeikei pīk məmə onətətiḡ Efəsis, kəni rəhak nətəligiən tatol əmə lankonu lan. Nətəmi mīn nəuvein əha ikin kəutətiḡ nətəm ilah kəutəḡəu nəḡətuniən pəhriən

rəha Uhgın məutəgətun nətəmimi lan. Mətəu ik onakahtipəsığ e lah məmə okəsotoliən noliən əha.

⁴ İlah okotəkeikei motəpəh noliən mın əha iətəm kəutəni namsu eiuə mın mautos nərgi lus mın aupən mın ikin mautol məmə nərgi lus mın rəhalah təfəməh. Kəni okotəfəri ilah aru lan. Nəghatiən mın əha kautiuvipa əmə tıməti, mətəu inko kəsotasiruiən e nətəmimi məmə ilah okotəhrun nəlpəkəuiən rəha Uhgın inu okotəhatətə əmə lan.

⁵ Mətəu nəua nəghatiən u rəhalau məmə nolkeikeiən tətəri e nikitəmah. Nolkeikeiən tətəri e niki iətəmi kəti nian noliən tərəh mın rəfin iətəm təhrun məmə kəməutatığ lan aupən, in təməpəh rəkis ilah, nikin təuvir vivi, kəni tətəhatətə pəhriən əmə e İesu.

⁶ Nətəmimi nəuvein kınotəpəh noliən əhruahru u, kəni ilah kınotəruru rəkis rəhalah suaru, mətəu kəutohtəu=pən nəghatiən alməli mın əha.

⁷ İlah kotalkeikei məmə nətəmimi kəutəni məmə ilah koteinatığ vivi e Lou rəha Uhgın, mətəu ilah kəsotəhrun ağıniən nıpəti nəghatiən iətəm kəutəni, nati əpnəpın nıkilah təhti məmə kotəhrun ağın.

⁸ Kitah kotəhrun vivi lou rəha Uhgın məmə təuvir nəmə kitah kotəhrun vivi uək rəha Lou kəni mautohtəu=pən e noliən iətəm Uhgın tolkeikei.†

⁹ Nian rəfin kitah okotəkeikei motəhrun məmə Lou təməsuvaian o nətəm kotəhruahru, mətəu Lou təmuva məmə otəgətun kəm nətəmimi məmə ilah nətəmimi rəha nol rahiən: nətəm kəsotisiaiən

1:4 1Tim 4:7; Tait 1:14 † **1:8** Nəgətun eiuə mın əha, nian rəfin kəutəghati pik e Lou. Kəni məutəni məmə ilah kəutəhruahru mətəu-inu ilah kotəhrun vivi Lou. Mətəu nol rah nati mın, Uhgın təməfən Lou kəm lah məmə Lou otəgətun ilah məmə ilah nətəm kotərah. **1:8** Rom 7:12,16

Uhgin mine nol təfagə tərah; nətəm rəhalah noliən tekəu-ekəu kəutəuhlin nəmtahlah o nəfakiən; nətəm kəmotuhamu rəhalah tatə mine mamə; nətəm kəutuhamu əhanəh itəmi;

¹⁰ nəman mine nīpətan nətəm kinotol rəkis marit, mətəu kəutan əpnəpīn; nəman kəutit aru ilah mīn kəni nīpətan kəutit aru ilah mīn; nətəmimi kəutələs iətəmi kəti motaskəlīm mautil səlīmīn təhmen e iol əhrūin; mine nətəm kəuteiuə e nian kəutəghati e kot; mine nətəm kəuteiuə əpnəpīn əmə; mine nətəm kəutil noliən tərah pīsīn mīn nəuvein. Əuəh, in nīpəhrīənīən məmə Lou in rəha nətəmimi nətəm kəutil natimnati rəfīn əha iətəm tətərkīn nəghatiən əhrūahru mīn.

¹¹ Nəghatiən əhrūahru mīn u, kəutəni pətīgəm nanusiən təuvīr rəha nəsanəniən əhagəhag rəha Uhgin, Uhgin u iətəm təuvīr məhrūahru. Nanusiən u in təməfa kəm iəu məmə iəkəni pətīgəm.

Pol nīkin təmagiən o Kristo

¹² Iəu iətəni tagkiu kəm Kristo Iesu, Iərməniḡ rəhatah, iətəm tətəfa nəsanəniən kəm iəu o uək u, mətəu-inu in tateh iəu məmə iəkaskəlīm vivi rəhan uək məsəpəhiən, kəni in təmələhu=pa uək u mətahli=pa iəu məmə iəkol.

¹³ Aupən iəmətəghati rah e nərgīn, kəni iəmatoh nətəm kəutəfaki matol tərah e Iesu. Nati əpnəpīn iəu iəmatol pau lanu lan, mətəu in təmasək ohniəu mətəu-inu iəməsəni əhanəhiən nīpəhrīənīən lan, kəni iəməruru məmə nati nak iətəm iəu iəmatol in tərah.

¹⁴ Mətəu nolkeikeiən rəha Iərməniḡ rəhatah in iahgin pīk ohniəu, mapirəkis noliən tərah mīn

rəhak. Kəni tatətəlmin nıkkik o nəhatətəiən lan minə nolkeikeiən iətəm tatsipən e Krısto İesu.

¹⁵ Inu nəghatiən tətəni pəhriən, kəni kitah kotəkeikei motəni nıpəhriəniən lan: Krısto İesu təmuva e nəhue nıftəni məmə otosmiəgəh nətəm kotərah. Kəni iəu iətəmi iəkərah aɡin mapirəkis rəfin ilah.

¹⁶ Mətəu Uhgın təmasək ohniəu, iətəm iəkərah aɡin, təhmen e nəmtətiən kəti iətəm tətəgətun məmə nətəligiən rəhan təfəməh, naunun tikə, tatuvən o nətəm kotərah, pəh nətəmimi nəuvein koteruh kəni məhuərisig e suaru kətiəh əmə məmə okotəhatətə e İesu kəni in tosmiəgəh ilah məfən nəmiəgəhiən itulın kəm lah.

¹⁷ ! Kotəni-vivi Uhgın! Pəh kotisiai Uhgın rəhatah. In İərməniɡ itulın; in təsimisiən; kəsəruhiən in; kəni in pisin əmə in Uhgın. Pəh kotəfəri nərgin tatuvən matuvən matuvən naunun tikə. Əuəh.

¹⁸ Kəni inəha nətik Timoti. Inu rəhak nəghatiən təhmen=pən e nəghatiən rəha iəni min nətəm kəməutəni kəm ik aupən. Ik onəkəkeikei maskəlim nəghatiən min əha pəh tol rəham nətəligiən təskasik, kəni ik onəkəluəgin vivi e nəluəginien rəha nəhatətəiən.

¹⁹ Askəlim rəham nəhatətəiən təskasik, kəni ol nolian iətəm ik nəkəhrun məmə in təhruahru e nəhmti Uhgın. Mətəu nətəmimi nəuvein ilah kautol nolian nəuvein iətəm ilah kotəhrun məmə tərəh, kəni kəmotərəkin rəkis rəhalah nəhatətəiən, təhmen e iətəmi kəti təmləfən nəgəu təri e nımas təhapu-əhapu aɡin mərah.

²⁰ Suah mil u Haemeneas mine Aleksantə ilau kəmian motol kətiəh əmə ilah nətəmi min u. Iəu inegəhan=pən rəkis e lau e nəhlmi Setən məmə okuəhrun məmə okuəkeikei məsuəni rahian Uhgın.

2

Nolian rəha nəfakiən

¹ Nati aupən iətəm iəkolkeikei məmə iəkəni, in tol lanu lan. Iəu iətəni əskasik kəm təmah məmə itəmah nəkotəkeikei motəfaki kəm Uhgın o nətəmimi rəfin, kəni motəni tagkiu kəm Uhgın o natimnati iətəm in təmol ilah.

² Kəni e nian rəfin itəmah onəkotəkeikei mautəfaki o nətəm kəutarməniḡ mine nətəmi asoli min rəhatah məmə kitah rəfin okotatig e nəməlinuiən kəni motatig mətig, pəh kitah kotisiai vivi Uhgın kəni rəhatah naliuəkiən in təhruahru.

³ Nolian rəha nəfakiən min u in təuvir pik, kəni in otol Uhgın Iosmiəgəh rəhatah nikin otagiən lan.

⁴ Uhgın u, in tolkeikei məmə otosmiəgəh nətəmimi rəfin, kəni molkeikei məmə ilah okotəhrun motəni niyəhriənian e nəghatiən pəhriən rəhan.

⁵ Otəfaki o nətəmimi rəfin məmə ilah okotəhatətə e Uhgın mətəu-inu Uhgın kətiəh əmə tətətig, kəni suah kətiəh əmə tətəhtul in suaru o nosiən nətəmimi muvən motol kətiəh ilah Uhgın, iətəmimi əha Krīsto Iesu.

⁶ E nian əhruahru, in əmə təməfa rəhan nəmiəgəhian o nətəouiən suaru rəha nətəmimi rəfin məmə otitis ilah e təfagə tərəh rəhalah.

Kəni inu tətəgətun məmə Uhgın tolkeikei məmə otosmiəgəh nətəmimi rəfin.

⁷ Kəni e nəghatiən əha, Uhgın təməfəri iəu məmə iəu aposil kəti rəhan o nəni pətigəmiən nanusiən təuvir u kəm Nanihluə* mın, nətəmimi nətəm kəsəniə məmə nətəm Isrel, kəni təməfəri iəu məmə iəgətun kəti rəha nəhatətəiən pəhriən. İəu iatəni pəhriən, iəseiuəiən.

⁸ Kəni ikın mın rəfin, iəkolkeikei məmə nəman okotəghati kəm Uhgın e nəfakiən. Kəni nian kautəfəri nəhlmiləh məmə okotəfaki kəm Uhgın, iəkolkeikei məmə nəmiəgəhiən rəhalah otəhruahru, kəni nıkiləh təsahməiən, kəni məsotahiən ilah mın.

⁹ Kəni iəu iəkolkeikei məmə nıpətan u nəfaki mın okəhuvən e rəhalah napən iətəm təhruahru kəni mətəhtərain vivi ilah, məsotiuviən nətəligiən rəha nəman, kəni məsotoliən məmə nətəmimi okoteh o nəfəriən. Kəni ilah kəsotoliən nəuanulah məmə okotəfəri ohni. Kəni ilah kəsəhuvəniən e natimnati mın o niuviən nətəligiən rəha nətəmimi, iatəni natimnati mın təhmen=pən e napən mın iətəm nəhmtiləh tiəkis, uə nati kəti kəmöl e aiən u kol tətoraip-oraip, uə nati kəti kəmöl e perəl inu kəpiel iətəm nəhmtin tiəkis.

¹⁰ Mətəu iəkolkeikei məmə nıpətan u nəfaki mın, rəhalah nətəligiən otəsuvəniən o malə-malə rəha nıpətıləh məmə okeruh, mətəu okotol malə-malə e nəmiəgəhiən rəhalah, inəha ilah okotol noliən mın iətəm otasiru e nətəmimi, noliən mın iətəm

2:6 Rom 3:29-30; Kəl 1:4 * **2:7** Nanihluə, İanihluə – Afın-to e tiksınəri. **2:7** Uək 9:15; Kəl 2:7-8; 2Tim 1:11 **2:9** 1Pitə 3:3-5

təhruahru o nɪpətan nətəm kəutəni məmə ilah kəutəfaki kəm Uhgɪn.

¹¹ Nian nəman okotəgətun e niməfaki, nɪpətan okotəkeikei maütətəlig məsotagətian, kəni motəkeikei motosياهو ilah, kəni motisiai nəgətun mɪn, kəni motətəu=pən nəgətun mɪn əha nətəm kəutəgətun.

¹² Iəu iəsegəhanian e nɪpətan məmə okotəgətun kəni motarmənig e nəman. Ilah okotəkeikei məsotagətian,

¹³ mətəu-inu aupən ikin, Uhgɪn təmaupən mol Atəm, uərisig ikin təpanol Iv.

¹⁴ Kəni səniəmə Atəm u Setən təmeiuə lan aupən kəni tol nəuian, mətəu Iv u təmol nəuia Setən kəni matgəhli lou rəha Uhgɪn.

¹⁵ Mətəu Uhgɪn otosmiəgəh nɪpətan nian ilah kautol əhruahru uək rəhalah, inu neməkian mine neh vivian kəlkələh mɪn. Mətəu ilah kotəkeikei məutaskəlim əskasik nolian rəha nəhatətəian, mine nolian rəha nolkeikeian nətəmimi, mine nolian rəha nəmiəgəhian iətəm təhruahru.

3

Nətəmi asoli mɪn rəha niməfaki

¹ Inu nəghatian tətəni pəhrian məmə, “Nəmə iətəmimi kəti tolkeikei məmə in otuva iətəmi asoli kəti rəha niməfaki, kəni uək u, in uək təuvir aɡin kəti iətəm in tolkeikei.”

² Kəni iətəmi asoli tol lanəha:
 okəkeikei kəseh-pənian nolian tərəh kəti lan;
 in məsol-pənian rəhan pətan;

in tǎhrun nǎni aruiǎn e nǎkin mǎmǎ otǎpǎh
noliǎn natimnati iǎtǎm tǎrah kǎni mol ǎmǎ nati
iǎtǎm tǎuvǎr;

tatol natimnati e nǎhruniǎn;

katisiai in;

tateh vivi nǎtǎmimi nǎtǎm kautǎhuvǎn iman
ikin;

in iǎgǎtun tǎuvǎr kǎti;

³ sǎniǎmǎ iǎtǎmimi kǎti rǎha napǎsiǎn uǎ nǎhtiǎn
itǎmi;

mǎtǎu in iǎtǎmi mǎtig;

sǎniǎmǎ in iǎtǎmi rǎhan nǎghatiǎn titatǎperǎh pik
tǎhmen e kaluǎluǎ;

nǎkin tǎsuvǎn pikǎn e mǎni;

⁴ in otǎkeikei mǎtarmǎnig vivi e rǎhan mǎn, kǎni
mol mǎmǎ rǎhan kǎlkǎlǎh mǎn kautol nǎuiǎn
mǎutisiai vivi.

⁵ ?Mǎtǎu nǎmǎ in tǎruru narmǎnig viviǎn o rǎhan
mǎn, kǎni in otǎhro ǎhanǎh marmǎnig e nimǎfaki
rǎha Uhgǎn?

⁶ Iǎtǎmimi tǎtǎhatǎtǎ vi ǎmǎ e Iesu, in
tǎsǎhmenǎn mǎmǎ otos uǎk u, mǎta in tǎtǎfǎri
pik in, kǎni Uhgǎn tol nalpǎniǎn kǎm in tǎhmen
e inǎha tǎmol e Setǎn u iǎfǎri pik.

⁷ Kǎni iǎtǎmi asoli, rǎhan noliǎn otǎkeikei mǎuvǎr
mǎhruahru mǎmǎ nǎtǎm kǎsotǎfakiǎn okotǎni
mǎmǎ in iǎtǎmi tǎuvǎr. Nǎmǎ tǎsoliǎn, mǎta
nǎuanikulu rǎha Setǎn toh pikǎn, kǎni nǎrgǎn
otǎrah.

*Dikon mǎn,
nǎtǎm kǎutasiru e nimǎfaki*

⁸ E noliǎn ǎhmen ǎmǎ, dikon mǎn, rǎhalah
nǎmiǎgǎhiǎn otǎkeikei mǎhruahru vivi, kǎni

mautəni əmə nɪpəhriənɪən e nian rəfin. Nətəm kəutəpɪs uə kotołkeikei pɪk məni, kəsotəhmenɪən o naskəlɪmɪən uək u.

⁹ İlah nətəmimi nətəm kotəhrun məmə nolɪən tərəh kəti təsatigɪən e lah, kəni mautaskəlɪm əskasik nəghatɪən pəhriən mɪn rəha İesu Kristo iətəm Uhgɪn təmol əpu.

¹⁰ Nətəmimi kotoł lanəha, nıməfaki otəkeikei makil vivi rəhalah nəmiəgəhiən, nəmə kəseh-pənɪən nati kəti tərəh e lah, kəni ilah okotos uək rəha dikon.

¹¹ Kəni təhmen-əhmen əmə, nɪpətan rəha dikon mɪn,* ilah mɪn okotəkeikei motol rəhalah nəmiəgəhiən təhruahru vivi. Təsəuvirɪən məmə ilah nɪpətan nətəm kəutəni nıkalitəmi, uə nɪpətan rəha napɪsɪən, mətəu ilah nɪpətan nətəm nətəmimi kəutəhatətə e lah e nian rəfin.

¹² Suah kəti iətəm tatos uək rəha dikon, in otəkeikei mos rəhan pətan kətiəh əmə, kəni in otəkeikei mətərmənig vivi e rəhan mɪn kəlkələh mɪn mɪne rəhan lahuənu.

¹³ Nətəmimi nətəm kautol vivi uək rəha dikon, nərgiləh in təuvir lan, kəni rəhalah nətəligɪən in otəskasik pɪk o naskəlɪmɪən nəhatətəiən rəhalah e Kristo İesu.

Nəukəti nəhatətəiən rəhatah

¹⁴ Rəueiu əha, nian iətətəi nauəuə u kəm ik, nıkkik tətəhti məmə, otəsuvəhiən kəni iəkuvnə meruh ik.

¹⁵ Mətəu nəmə iəsuvnə uəhaiən, kəni nauəuə u in otəni natimnati rəfin iətəm kitah nenətɪ Uhgɪn okotohtəu=pən. Inu kitah u nətəm kəutəfaki, kəni

* **3:11** Suaru keiu o nəuhlinɪən nəghatɪən u “nɪpətan” e fes u. 1. Nɪpətan rəha dikon mɪn 2. Nɪpətan nətəm kautos uək rəha dikon.

3:11 Tait 2:3

Uhgın rəhatah tətəmiəgəh mətatig naunun tikə. Kitah nətəm kəutəfaki u kəutaskəlim nəghatiən pəhriən, kəni mauteh vivi.

¹⁶ Nipəhriəniən, nəghatiən pəhriən rəha İesu Krısto iətəm Uhgın təmöl əpu, in nati apıspis iətəm in iahgin, kəni tol lanəha:

Krısto in təmuva iətəmimi kəni nətəmimi kəmoteruh.

Kəni Narmın Rəha Uhgın tətəgətun vivi məmə İesu təhruahru vivi pık.

Kəni nagelo mın kəmoteruh in.

Kəni nətəmimi kəutəni pətigəm nanusiən təuvir rəhan kəm nətəmimi ikın pisin pisin mın.

Kəni nətəmimi rəha nəhue niftəni u kəutəhatətə lan.

Kəni Uhgın təmos muvən ilis e neai mətatig ilau mın.

4

Nəgətun eiua mın

¹ Narmın Rəha Uhgın tətəni pətigəm vivi məmə e nian mın uərisig İesu otəpanuva lan, nətəmimi nəuvein okotəpəh nitəu-pəniən nolıən pəhriən rəha nəhatətəiən e Uhgın. İlah okotohtəu=pən narmın eiua mın kəni motohtəu=pən nəgətuniən rəha iərmis mın.

² Nəgətuniən mın əha kautsipən e nəgətun mın nətəm kəutəni məmə rəhalah nəghatiən in nipəhriəniən, mətəu ilah kəuteiua, kəni məsotoliən nati iətəm kəutəni. Nətəmi mın əha, nətəligiən rəhalah tekəu-ekəu agın, kəni kınotəruru nakiliən məmə nəghatiən pəhriən iə, kəni nəghatiən eiua iə.

³ Ilah kəutəgətun nətəmimi məutəni məmə okəsotoliən marit, kəni məutəgətun ilah məmə okəsotuniən nauəniən min nəuvein. Mətəu Uhgın təmol nauəniən min əha məmə okotun ilah. Kəni kitah u kəutəfaki kotəhrun nıpəhriəniən, kotəhrun nosiən, motəfaki motəni tagkiu kəm Uhgın ohni, kəni motun,

⁴ mətəu-inu natimnati rəfin iətəm Uhgın təmol ilah kotəvır əmə. Nati kəti tikə məmə okəsotuniən. Kitah kotəhrun nuniən natimnati rəfin nəmə kitah kotəfaki motəni tagkiu kəm Uhgın ohni,

⁵ mətəu-inu Nauəuə Rəha Uhgın tətəni məmə ilah kotəvır, kəni kitah kəutəfaki ohni. Kəni rəueiu, nauəniən min əha kotəvır əmə.

Ioluək təuvır rəha Kristo Iesu

⁶ Nəmə nətəni pətigəm nəghatiən u kəm pi-atah min mine nəuvinitah min, kəni ik ioluək təuvır kəti rəha Kristo Iesu. Kəni tətəgətun məmə ik iətəmimi kəti iətəm natun nəghatiən təuvır min rəha nəhatətəiən mine nəgətuniən əhruahru, kəni mətəmiəgəh lan, kəni rəham nəmiəgəhiən tatitəu=pən nəghatiən rəfin min əha.

⁷ Əpəh, sətəligiən e nəghatiən eiue min iətəm nətəligiən rəha Uhgın tikə lan, nəghatiən min təhmen e namsu əpnəpın min iətəm nıpətin tikə. Mətəu əgətun aru rəham nəmiəgəhiən məmə tatitəu=pən Nauəuə Rəha Uhgın.

⁸ Noliən rəha neruh viviən nıpətim məmə in otəsanən, in təuvır o natimnati min nəuvein, mətəu nəmə natəgətun aru rəham nəmiəgəhiən e noliən

rəha Uhg̃in, kəni in təuvir məmə otasiru e natimnati rəfin e nəmiəgəhiən rəha nəhue niftəni u, mine rəha nəmiəgəhiən itulin.

⁹ Inu nəghatiən tətəni pəhriən, kəni kotəkeikei motəni n̄pəhriənian lan.

¹⁰ Konu kitah kautol p̄ik uək o nəgətun aruiən rəhatah nəmiəgəhiən e nolien əha, mətəu-inu k̄inotəhatətə rəkis e Uhg̃in u tətəmiəgəh kəni mətətig itulin, kəni in Iosmiəgəh mətəhan nəhlmin kəm nətəmimi rəfin, mətəu in tatosmiəgəh əmə nətəmi min u nətəm kəutəhatətə lan.

¹¹ Əgətun natimnati min əha kəm nətəmimi, kəni məni=pən kəm lah məmə okotəkeikei mau-tohtəu=pən.

¹² Segəhanian lam məmə nətəmimi okoteh iahu ik mətəu-inu ik iətəm aluə əmə kəti. Mətəu ol rəham nəmiəgəhiən təhruahru vivi məmə nətəmimi okoteruh məmə ik iətəm təmiməhtə, kəni ilah kotəhrun nitəu-pəniən ik e nəghatiən min, mine naliuəkian, mine nolkeikeian, mine nəhatətəian, mine nol əhruahruian.

¹³ Ol natimnati min əha, kəni nati kisil min əha ikin. Onəkəkeikei mol vivi ilahal mətəuarus iəkuvnə: afin Nauəuə Rəha Uhg̃in kəm nətəmimi, kəni məni pətigəm Nauəuə Rəha Uhg̃in, kəni məgətun Nauəuə Rəha Uhg̃in.

¹⁴ Timoti. Uhg̃in təməfinə rəhan nəsanəniən kəm ik o nolien uək rəhan nian eldə min rəha niməfaki kəmotələhu=pən nəhlmilah lam, kəni iəni min nəuvein rəhalah kəmotəni pətigəm nəghatiən iətəm Uhg̃in təməni lam. Səpəhiən nəsanəniən əha, mətəu ol uək rəha Uhg̃in lan.

¹⁵ Ik onəkəkeikei matol uək mīn u, kəni rəham nətəligiən otəkeikei mətətig əskasik e natimnati mīn u pəh nətəmimi kotəhrun nehian məmə rəham nəmiəgəhian mine rəham uək tateviə vivi.

¹⁶ Ateh vivi noliən mīn e nəmiəgəhian rəham, kəni ol rəham nəgətuniən məmə in tətəhruahru e nian rəfin. Onəkəkeikei mətəlkut əskasik məmə onəkol natimnati mīn əha, mətəu-inu nəmə nəkol, kəni onəkosmiəgəh itəmah nətəm kəutətəlig lam.

5

Noliən rəha nisiaiən o nəghatiən kəm nətəmimi

¹ Sagət əskasikiən e nauəhli mīn, mətəu əghati kəm lah e nisiaiən məmə nəkiuvi rəhalah nətəligiən, təhmen əmə məmə ilah rəham tatə əhruahru mīn. E noliən kətiəh mīn əmə, ol təhmen əmə kəm nətəm aluə təhmen əmə məmə ilah piam əhruahru mīn.

² Əghati mətig e nisiaiən kəm nīpətauəhli mīn təhmen məmə rəham məmə əhruahru mīn. Rəham nəghatiən mine noliən mīn kəm nīpətan mītə otəkeikei məhruahru agin, təhmen məmə ilah nəuvinim mīn.

Noliən rəha neruh viviən nīpətalimis mīn

³ Niməfaki otəkeikei mateh vivi nīpətalimis mīn u kəmimis ərin ilah, kəni iətəmi kəti tikə mə otateruh ilah.

⁴ Mətəu pətalimis kəti u nenətin mīn əha ikin uə namipin mīn əha ikin, ilah okotəkeikei motaupən motəhrun məmə uək rəha nətəm kəutəfaki, ilah okotaupən motəh vivi aru rəhalah mīn. Noliən u təhmen əmə məmə kəutəfən nitai nati kəm məmə

mine tatə mine kəha m̄in, kəni nati u tatol niki Uhḡin tətagiən ohni.

⁵ Mətəu pətəlimis iətəm tətətig pišin agin əmə, iətəmimi tikə o neruhiən, in tətələhu=pən əskasik rəhan nuhuiniən tətətig e Uhḡin. Inəha e nian rəfin, lapin mine e nərəuiə, in tətəfaki kəm Uhḡin məmə otətasiru lan. Pətəlimis tol lanəha, təhruahru agin məmə niməfaki otasiru lan.

⁶ Mətəu pətəlimis u tətətəlig pik e natimnati rəha niftəni o nətəuiən təuvir lan, in tətəmiəgəh, mətəu e narm̄in in tinimis rəkis.

⁷ Ik onəkeikei məni=pən nəghatiən m̄in əha kəm niməfaki məmə ilah okotəkeikei motol pəh nətəmimi kəsotəni rahiən ilah.

⁸ Suah kəti otəkeikei meh vivi rəhan m̄in, kəni maupən meh vivi rəhan əhruahru m̄in. Mətəu nəmə in təsolien, tətəgətun məmə təməuhlin nəmtahn e noliən rəha nəfakiən, in tərah mapirəkis iətəm təsəfakiən.

⁹ Nəmə nəkətei=pən nərgi pətəlimis kəti e nauəuə rəha nasiruiən məmə niməfaki otasiru lan, rəhan nu in otəkeikei mos sikiste, pətan u təmətətig vivi ilau rəhan u iərman.

¹⁰ Kəni in pətauəhli kəti iətəm nətəmimi kautisiai in o rəhan noliən təuvir mine nasiruiən m̄in iətəm in tatol, təhmen məmə in tateh vivi rəhan nəsualkələh; kəni nian iapispis m̄in okəhuva iman ikin, tatol təuvir kəm lah; kəni matosiahu aru in mətasiru e nətəm kautəfaki,* kəni mətasiru e

* **5:10** Nəghatiən Kris əhruahru tətəni məmə, “Kəni tətəikuas e nəhlki nətəmimi rəha Uhḡin.” – Noliən əha tətəgətun məmə in pətan kəti tatosiahu aru in; kəni nikin tagiən o nasiruiən e nətəmimi.

ianrah; kəni rəhan nətəligiən təkaskik məmə otol uək mın iətəm təuvır.

¹¹ Mətəu sətəi-pəniən nərgi pətəlimis mın nətəm kəsotəpətəuəhli əhanəhiən e nauəuə rəha nasiruiən, mətəu-inu uərisig nəmə nətəligiən rəha nol mınıən marit tinuva məskasik e nıkilah e Krısto, kəni ilah kotəni məmə okotol mın marit.

¹² Kəni Uhgın in otakil mol nalpiniən kəm lah mətəu-inu kəmotatgəhli rəhalah nonauvil iətəm kəmotol kəm in aupən.†

¹³ Kəni nati tərəh kəti mın, mətə ilah kotəlpah kəni motos nolıən rəha nuvəniən e nımə mın rəfin mautəni nəghatiən iətəm nıpətın tikə. Uərisig ilah kəhuva motərəh pik o nosiən musmus e nəghatiən rəha iətəpisi, kəni ilah kotolkeikei məmə okotəni pik nəghatiən rəha nətəpisi, kəni ilah kəutəni nəghatiən mın nəuvein iətəm təsəhmeniən məmə okotəni.

¹⁴ Kəni iəu iətəni kəm nıpətan mıtə mın kəmimis ərin ilah məmə təuvır ilah okotol mın marit, kəni motos nətıləh mın, kəni motəh vivi ilah. Kəni nəmə kotol lanəha, kəni məsotəfəniən nəua nımahan kəm tikimır məmə okotəni rah itah.

¹⁵ Mətəu pətəlimis nəuvein kınotalelin ilah e suaru təuvır kəni mınautohtəu=pən Setən.

¹⁶ Nıpətan mın u kəutəfaki okotəkeikei maüteruh vivi pətəlimis mın rəhalah, məsotəhlman-pəniən e lah kəm nıməfaki məmə oteruh ilah. Kəni nıməfaki in otäteruh əmə

† **5:12** E nıan əha, pətəlimis mın nəuvein kəmos nonauvil rəhalah kəm Uhgın məmə okəsotoliən marit, kəni ilah okol əmə uək rəha nıməfaki. Kəni nəmə pətəlimis kəti tolkeikei məmə in otol mın marit, kəni in otatgəhli rəhan nonauvil iətəm təmol kəm Uhgın.

pətalimis min u rəhalah nətəmimi kohkə aɡin məmə okauteruh ilah.

Uək rəha nətəmi asoli rəha niməfaki

¹⁷ Eldə min nətəm kəutarmanig vivi e uək rəha niməfaki, niməfaki otəkeikei misiai ilah, kəni motətəou ilah. Kəni nəgətun min mine nətəm kəutəni pətigəm Nauəuə Rəha Uhgın, ilah kautəhtul aupən məmə okisiai ilah kətəou ilah.

¹⁸ Mətəu-inu Nauəuə Rəha Uhgın tətəni məmə, “Nian nati miəgəh kəti tatol rəham uək, kəni nakəkeikei maugin.”‡ Kəni tətəni min məmə, “Nian iətəmi kəti tatol uək, mətəu okəkeikei kətəou in lan.”

¹⁹ Sətəligiən e nəghatiən rəha iətəmimi kətiəh əmə iətəm tətəni məmə eldə kəti rəha niməfaki təmol noliən tərəh, mətəu nəmə iətəmimi keiu uə kisil kəhləni, kəni nətətəlig e rəhalahal nəghatiən.

²⁰ Kəni nəmə iətəmi asoli kəti rəha niməfaki tatol nati kəti tərəh, kəni nətagət əskasik lan e nəhmti nətəmimi rəfin rəha niməfaki, kəni tol lanəha nətəmimi okotəgin e noliən nati tərəh min.

²¹ E nəhmti Uhgın, mine Iesu, mine nagelo min iətəm Uhgın təmitəpin rəkis ilah, iəu iətəni əskasik kəm ik məmə ik onəkəkeikei mətətəu=pən nəghatiən rəhak e noliən iətəm in təhruahru. Ik onəsoliən noliən kəti kəm iətəmi kəti, kəni matig

‡ **5:18** Nəghatiən əhruahru rəha Kris tətəni məmə, “Nian kau kəti tatol uək rəham tateviɡ-eviɡ e nəua wit, kəni nəmə tolkeikei məmə otun kəti, kəni səlis-ərainiən nohlin.” Eruh mafin e tiksınəri e noliən rəha nətəm Isrel e noliən uək e wit. Pol tətəghati e nati miəgəh, mətəu nipəhriənən, nipəti nəghatiən tətəghati e nətəmimi. **5:18**
 Dut 25:4; Mat 10:10; 1Kor 9:9 **5:19** Dut 17:6; 2Kor 13:1 **5:20**
 Efəs 5:11

mol nolian pišin min kəm iətəmi kəti min. Mətəu onəkol təhmen-əhmen əmə kəm lah rəfin.

²² Səfəri uəhaiən iətəmi kəti məmə in otos uək kəti rəha niməfaki, inu mə nəkotələhu=pən nəhlmitəmah motəfaki lan. Mətəu-inu nəmə in iətəmi kəti iətəm rəhan əha ikin nolian tərəh, kəni rəhan nolian tərəh otatig lam, təhmen lanu məmə ik min nəmos rəhan nolian tərəh. Mətəu ol əmə rəham nəmiəgəhiən tətəuvir vivi mətəhruahru e nian rəfin.

²³ Səmnim əməiən nəhu. Os wain nəuan nəuветin mol o rəham nimisiən, pəh otasiru e nərfəm.

²⁴ Nətəmiimi nəuvein kitah rəfin kotəhrun məmə ilah nolrah nati, kəni kotəhrun məmə Uhgın otol nalpiniən kəm lah. Mətəu nətəmiimi nəuvein min, rəhalah təfagə tərəh tətəhluaig əhanəh əha rəueiu, mətəu uərisig okəpaneruh.

²⁵ Kəni təhmen-əhmen əmə, nian tepət uək təuvir min, kitah kotəhrun əmə. Mətəu nəuvein əha ikin iətəm kəutəhluaig əha rəueiu, mətəu niyəhriənən, okəmaneruh ilah.

6

Nolian əhruahru o slef min

¹ Slef min nətəm kəutəfaki okotəkeikei motisiəi nətəmi asoli min rəhalah. Nolian əha in otahtipəsəg e nətəmiimi u kəsotəfakiən məmə kəsotəni rahiən nərgi Uhgın, mine nəgətuniən rəhatah.

² Mətəu slef min nətəm rəhalah nətəmi asoli ilah min nəfaki, ilah okəsotolian nolian əha u kotəni məmə, “Ei. Iətəmi asoli əha in piatah əmə kəti,” kəni ilah məsotisiəi viviən. Mətəu ilah okotəkeikei motol əhruiñ pik nati kəm lah e nikilah pəhriən,

mætəu-inu rəhalah nətəmi asoli mɪn ilah nəfaki
mɪn nətəm noluək mɪn kotolkeikei ilah.

*Nəgətuniən neiuəiən mɪn
mine natimnati vivi mɪn pəhriən*

Natimnati mɪn u, ik onəkəkeikei mətəgətun
nətəmimi lan. Kəni e nian rəfin, ik onəkəkeikei
mətəghati əskasik kəm lah o nitəu-pəniən.

³ Mətəu nətəmimi nəuvein kəutəgətun nəghatiən
nəuvein iətəm tol pisin e nəghatiən əha rəhak,
kəni ilah kəutəni məmə nəgətuniən rəha Iərməniḡ
rəhatah Iesu Krīsto, in neiuəiən, mautəni məmə
nəgətuniən rəha noliən rəha nəmiəḡəhiən iətəm
Uhgɪn tolkeikei, in neiuəiən.

⁴ Nətəmimi mɪn əha kautol lanəha ilah
kəsotəhrun aḡiniən nati kəti, kəni ilah nətəm
kəutəfəri pik ilah. Ilah kəutalməli o nuvəniən
məghati pik o nəghatiən mɪn iətəm tatiuvi=pa
niəməha, o nəghatiən mɪn iətəm nətəmimi
kəutəməki e lah mɪn ohni. Noliən u in tatol
nətəmimi kəutitḡərah ilah mɪn, kəni məutəhapu-
əhapu ilah mɪn, kəni məutəghati rah e nəḡilah
mɪn, kəni məutətəliḡ rah e lah mɪn.

⁵ Kəni e nian rəfin ilah kautol timəti. Inu noliən
rəha nətəmimi nətəm rəhalah nətəliḡiən tərah, ilah
kəutəluēi e nəghatiən pəhriən. Ilah, nikilah təhti
məmə noliən rəha nəhatətəiən e Uhgɪn in noliən
kəti o nosiən məni mine nautə mɪn.

⁶ Mətəu nati təuvir pik səniəmə kitah kautos məni
mine nautə. Nati təuvir pik məmə kitah okotaliuək
e noliən iətəm Uhgɪn tolkeikei. Kəni məutəḡiən

əmə, nati əpnapın nəmə rəhatah nautə təkəku uə tepət,

⁷ Mətəu-inu nian kitah kəmotair=pa e nəhue niftəni u, kəni kəməsotosiən nati kəti məhuva. Kəni e nian okohmis lan, ko kəsotos minian nati kəti mohtəlig.

⁸ Mətəu nəmə niğtah nauəniən mine napən təhmen əmə, kəni kitah kotagiən.

⁹ Nətəmimi nətəm kotalkeikei pik məmə rəhalah nautə otepət, timətig əmə o lah məmə okotol noliən tərəh min tepət. In təhmen=pən e nalig kəti iətəm otələs ilah e nəuan nalməliən rəha nərahian, kəni ilah kotalkeikei məmə okotol natimnati tepət rəha nalməliən, kəni natimnati tepət iətəm tərəh o lah. Kəni nolkeikeiən rəha natimnati tərəh min əha okotərəkin-ərəkin nəmiəgəhiən rəhalah.

¹⁰ Mətəu-inu noliən rəha nolkeikei pikian məni, in nəukəti natimnati tərəh tepət. Kəni nətəmimi nəuvein ilah kautəhtul iəkis o nitəu-pəniən suaru u, kəni ilah kinəhuvən rəkis isəu o noliən rəha nəhatətəiən, kəni ilah kautol natimnati min nəuvein iətəm tətərəkin aru nikilah, kəni kautos nərahian tepət lan.

Nəghatiən təuvir rəha Pol tatuvən kəm Timoti

¹¹ Mətəu ik Timoti, iətəmi rəha Uhgın, aiu=pən isəu o noliən tərəh min əha. Ik onəkəkeikei malkut pik o nitəu-pəniən noliən əhruahru, iətəm Uhgın tolkeikei. Rəham nəhatətəiən otəkeikei məskasik, kəni ik onəkəkeikei molkeikei nətəmimi. Askəlim əmə rəham nəhatətəiən lanko, tatuvən naunun tikə. Kəni onəkeikei muva ik iətəmi mətig kəti.

12 Onəkəluagin vivi e nəluaginian rəha nəhatətəian. Kəni maskəlīm vivi nəmiəgəhian itulin iətəm Uhgīn təmauin lam ohni. Aupən rəkis, in təmauin lam ohni nian nəməni pətīgəm nəhatətəian rəham e Iesu e nəhmti nətəmimi tepət.

13 E nəhmti Uhgīn, iətəm tətəfa nəmiəgəhian kəm natimnati rəfin, kəni e nəhmti Krīsto Iesu iətəm təməni pətīgəm vivi nəghatian pəhriən e nəhmti Pontias Pailət, iətəghati əskasik kəm ik lanu lan:

14 Ol natimnati mīn u, kəni məsəpəhian kəti mətuəarus=pən Iərmənig rəhatah Iesu Krīsto otuva

15 e nian əhruahru iətəm Uhgīn təməni. Uhgīn iətəm kitah okotəkeikei mautəni-vivi e nian rəfin, in pīsīn əmə tətərmənig e natimnati rəfin. In Kig rəha kig mīn rəfin, kəni Iərmənig rəha iərmənig mīn rəfin.

16 In əmə təsimisian mətatig itulin, rəhan nətuəuinian tikə, kəni naunun tikə. Ikin tətatig ikin, nəhagəhagian tasiə matitəlau lan, kəni ko kəsənian iuəkīr ohni. Suah kəti təseh əhanəhian in, kəni ko iətəmi kəti təsəhrunian nehian nian kəti. Nian rəfin kitah okotəkeikei motisiai in, kəni məutəni pətīgəm rəhan nəsanənian mīne narmənigian mautəhuvən mautəhuvən naunun tikə. Tol lanəha lan. Əuəh.

Nəfaki mīn u rəhalah nautə tepət

17 Əghati əskasik kəm nətəm kautəfaki nətəm rəhalah nautə rəha nəhue niftəni u tepət. Əni məmə ilah okəsotəfəri pikiən ilah, kəni kəsotəhatətəian e rəhalah məni u tepət. Məni in rəha rəueiu

əmə, mətəu olauig mine tikə mīn. Ilah okotəkeikei motəhatətə əmə e Uhgīn iətəm tətəfa natimnati təuvir tepət kəm tah məmə kitah okotətəu təuvir lan.

¹⁸ Əghati əskasik kəm lah məmə rəhalah nolīən təuvir mīn, mine rəhalah nasiruiən təuvir mīn otepət. Kəni nīkilah otəkeikei magiən o nətuatiən kəm nətəmimi.

¹⁹ E nolīən əha, in təhmen məmə ilah kautələhu natimnati təuvir mīn tepət, təhmen=pən əmə məmə kəmotasə təuvir o nəmiəgəhiən iətəm otəpanuva. Kəni ilah kotəhrun nosiən nəmiəgəhiən, iətəm nəmiəgəhiən pəhriən.

Naunun nəghatiən rəha Pol

²⁰ Timoti, ik onəkəkeikei mateh vivi natimnati mīn iətəm Uhgīn təmələhu=pən rəkis e nəhlməm. Əpəh kəni məhtul isəu o nəghatiən mīn iətəm nīpətīlah tikə kəni kəsotəfəniən nisīaiən kəm Uhgīn, kəni nəghatiən mīn iətəm kəsotəhruahruīən e Nauəuə Rəha Uhgīn. Nəghatiən mīn əha kətəni məmə kautəfa nəhruniən, mətəu kəpə, kauteiuə.

²¹ Mətəu nətəmimi nəuvein kautəhuərisig e nəghatiən eiue mīn əha, kəni mīnotəmkarəpen e suaru rəha nəhatətəiən pəhriən.

Pəh Uhgīn otətuati e rəhan nəuviriən kəm təmah.

Nauəuə Asim Rəha Uhg̃in Nəmtət̃iən Vi
The New Testament in the Whitesands language of
Tanna Island, Vanuatu
Niutesteman long Nərak, lanwis blong Whitesands
Tanna, Vanuatu

Copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Whitesands

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

913a182a-255f-5344-b6b0-0294ba221e87